

Strah.

Spisal K. Favoršek.

Nedavno sem bral v časniku poročilo, da so se ljudje v nekem kraju močno bali strahu, ki ga v resnici niti ni bilo, in kako so prišli naposled do izpoznanja, da jih je le hudomušnež vodil za nos. Pri tem sem se spomnil dogodbe iz svojega življenja, iz dobe, ko sem še sam bil jako dovzeten za enake vesti.

Tu vam jo hočem navesti.

Bil je večer praznika Vseh svetnikov. Držeč se stare navade, smo odmolili tudi pri nas vse tri dele rožnega venca. Jaz (star sem bil takrat kakih 10 let) sem sicer pred molitvijo materi opomnil, da bi zadostoval tudi le en del te molitve; (bal sem se namreč za svoja kolena), a mati so me zavrnila, češ, da tako govorjenje ni spodobno, da molimo nocoj za duše v vicah in da naj zato le malo potrpim. Po molitvi so oče takoj odšli z doma po opravku, ostali pa smo še nekoliko posedli okrog tople peči. Bili smo štirje: mati, hlapec Šimen, dekla Mana in jaz.

Ker je ta večer posvečen dušam rajnikih, zato ni čudno, da se je pogovor zasukal okolo njih in okolo raznih duhov in strahov. Posebno hlapec (star je bil kakih 20 let) je vedel veliko povedati. Seveda si je večinoma sproti izmišljal, a nekaj je pa tudi sam verjel. Namen njegov je bil, ostrašiti me, kolikor moči. Verjel sem mu vse. Četudi me je bilo strah, sem ga vendarle poslušal.

»Veš, Jernej«, je dejal, ko me je oplašil že dovolj z raznimi povestmi, »nocoj ni varno hoditi iz hiše. Vstali bodo vsi mrtvi in prišli obiskat svoje domove. Le trdno miži v postelji, sicer boš gotovo koga videl.«

Mene je izpreletela zona pri teh besedah. Bal sem se, da bi me že sedaj kak duh ne potegnil za noge; zato jih oprezno, da bi drugi tega ne opazili, potegnem na klop.

A hlapec je to vendar opazil. Videč moj strah, sklene, ostrašiti me še bolj.

»Morebiti so vstali že zdaj«, reče potuhnjeno in pogleda plašnega obraza proti oknu. »Glej, Jernej, glej! Nekdo že gleda skozi okno.«

Kot bi me pičil gad, skočim na klop in v trenutku sem na peči.

»Pusti otroka! Čemu ga strašiš!« se oglase mati, ki so do zdaj molče sedeli poleg mene. »Še v spanju ne bo imel miru. Nič se ne boj, Jernej! Le doli pridil!«

Ali navzlic tej tolažbi sem ostal na peči.

»Naj bo dosti tega!« reko nato mati. »Ti, Šimen, poglej v hlev! Ti, Mana, pa pospravi po kuhinji! Potem pa spat! Jutri bo treba zgodaj vstati.«

Oba vstaneta in se odpravita. Hlapec mi pa še zašepeče: »Jernej! Stara mati te bodo nocoj potegnili za nos. Le skrij se pod odejo!«

To je bilo najhujše, kar mi je mogel povedati. Stara mati so namreč umrli šele pred nekoliko meseci, in zato me jih je bilo še prav posebno strah.

»Nič se ne boj!« reko mati, ko sva bila sama. »Nalašč te je strašil. Le doli pridi, pa spat se spravi. Okna bom zagrnila, pa luč ti bo gorela, da te ne bo strah.«

»Pa če mati res pridejo?« vprašam bojazljivo.

»Kaj šel! Mati so v nebesih in ne mika jih doli k nam. Sicer bova pa z očetom tudi tukaj. Le nič se ne boj, pa mirno zaspil! Jutri bova šla pa skupaj v cerkev.« Tako so me tolažili mati. Jaz sem se pa med tem slekel in legel sem v posteljo. Pogrnili in prekrižali so me mati. Misli o duhovih mi niso hotele iz glave. Zaspal sem šele, ko sta šla počivat tudi oče in mati.

* * *

Ne vem, zakaj sem se prebudil ravno tisto noč. Saj sem navadno spal nepretrgano do jutra. V sobi ni bilo ravno temno, saj je skozi odgrnjena okna prihajala noter mesečina. Zaspal bi bil gotovo zopet, ko bi se ne bil spomnil na večerni pogovor. Plašno potegnem odejo črez glavo. A radovednost mi ni dala miru. Moral sem pogledati izpod nje.

Pa, o joj!

Poleg vrat zapazim visoko postavo, ogrnjeno v belo rjuho.

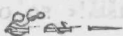
Čudno, da mi pri tem pogledu ni zastalo srce. Še nikoli se nisem tako ustrašil! Hitro pod odejo nazaj! Kaj, ko bi bili to stara mati! Strah, da bi utegnili priti do mene, mi ni dal pokoja. Da bi poklical očeta in mater, pa nisem imel poguma. Cele ure sem prebil v strahu. Šele proti jutru sem zaspal ves onemogel. — Okolo šeste ure me pokličejo mati. Takoj se spomnim strahu. Luč je bila prižgana, in zato sem dobil zopet pogum. Mislim si: »Če ni vzel strah očeta in mater, mene tudi ne bo.« Sklonem se torej v postelji in pogledam po sobi.

Huj, strah je še vedno tu!

Že se hočem zopet skriti, kar zapazim, da viši poleg vrat belo posteljno pregrinjalo, da je torej to tisti strah, ki mi ponoči ni dal pokoja. Težak kamen se mi odvali od srca. Veselo skočim iz postelje ter se odpravim v cerkev.

Ko sva pri zajutru s hlapcem sedela skupaj, me vpraša: »No, Jernej! Ali si dobro spal? Ali je bilo kaj strahov?«

»Strah si ti, ki si me sinoči strašil«, mu odgovorim. »Drugih strahov ni!«

Gozdek je zazelenel . . .

*Gozdek je zazelenel,
sveti Uzem k nam prišel
in nam pirhov je prinesel
in po zemlji cvetk natresel.*

*Sveti Uzem, naš mejaš,
konjca Juriju sedlaš;
sveti Jurij, dober dan,
jezdi tamkaj sred poljan!*

Fran Žgur.